

KRITISKE ANALYSER

Af Henrik Herløv Lund, økonom – cand.scient. adm.

www.henrikherloevlund.dk

herloevlund@mail.dk

Notat, opr. 23.10.15, udbyg. 26.10.15

DAGPENGEAFTALE ER (ENDNU) EN LAPPELØSNING PÅ DAGPENGEREFORMEN.

Dagpengeaftalen indfører en mere fleksibel genoptjening. Det er i sig selv en forbedring, men løser på ingen måde massedfaldet af dagpengesystemet: 80 % heraf vil fortsætte.

Samtidig fodres hunden med sin egen hale: Finansieringen af lempelsen hentes alt overvejende hos andre dagpengemodtagere og her vender den tunge ende nedad – det er især de nyuddannede samt de længere ledige, der rammes.

OG: Med dagpengeaftalen har S og fagbevægelsen (LO og FTF) de facto accepteret den altafgørende hovedforringelse i dagpengereformen: Halveringen af dagpengeperioden.

Aftale om dagpengesystemet stopper ikke masseudfaldet.

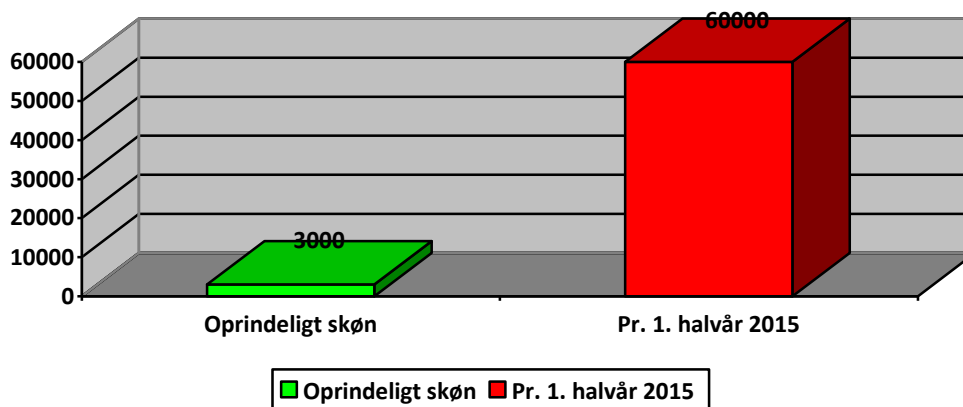
Regeringen, DF og S har indgået en aftale om dagpengesystemet. Hovedelementet svarer til dagpengekommissionens forslag om, at der indføres en mere fleksibel genoptjening, hvorved dagpengeperioden efter 6 måneders ”småjobs” kan forlænges med et tredje år.¹

Det er i sig selv en forbedring, at genoptjeningen bliver mere fleksibel. MEN: Dette løser på ingen måde hovedproblemet- de massive udfald af dagpengesystemet, som har dagpengereformen har ført til. Udfaldet er nu pr. 1 halvår 2015 oppe på over 60.000 personer siden 2013.²

¹) Jf. Aftale mellem regeringen (Venstre), Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti om et tryggere dagpengesystem, s 1. <http://bm.dk/da/Aktuelt/Politiske%20aftaler/Tryggere%20dagpengesystem.aspx>

²) Jf. A-kassernes Samvirke: 60.000 har i alt mistet dagpengene. 03.09.15 <http://www.ak-samvirke.dk/nyheder/60000-mistet-dagpengene>

Figur: Forventet og faktisk udfald af dagpengesystemet.³

Kun omkring en tredjedel af de med mistet dagpengeret er kommet i arbejde, mens omkring 12 % er endt helt uden forsørgelse.⁴

Fortsætter udfaldet af dagpengesystemet i den nuværende takt, vil det årligt udgøre mellem 16.000 og 22.000 (inkl. mistet arbejdsmarkedsydelse).⁵ Heroverfor vil en mere fleksibel genoptjening ifølge dagpengekommisionen forhindre, at mellem 2 og 3.000 heraf falder ud af dagpengesystemet.⁶ Altså rundt regnet mellem 10 og 15 % af det nuværende udfald.

At udfaldet i de kommende år stadig vil være så højt, ligger ikke så langt fra, hvad man ud fra dagpengekommisionens rapport kan regne sig frem til, vil være realiteten i de næste mange år.

Dagpengekommisionen har ganske vist camoufleret realiteterne omkring udfaldet ved at anføre, at udfaldet af dagpengesystemet ”kun” vil udgøre mellem 4 – 9.000 personer årligt. MEN: Det er i 2020⁷, hvor man antager, at dagpengereformen gennem udbudsøkonomiske effekter har øget beskæftigelsen med 11.000 personer.⁸

³) Jf. AK- Samvirke: Oven anførte notat.

⁴) Kilde: Beskæftigelsesministeriet: Svar til beskæftigelsesudvalget 2014 – 15 (2. samling) Endeligt svar på spørgsmål 48. <http://www.ft.dk/samling/20142/almdel/beu/spm/52/svar/1265379/1549624.pdf>

⁵) Egen beregning baseret på opgørelse fra A-kassernes Samvirke af udfaldet i 2015 til og med juli 2015, jf. A-kassernes Samvirke: 60.000 har i alt mistet dagpengene. 03.09.15 <http://www.ak-samvirke.dk/nyheder/60000-mistet-dagpengene>

⁶) Jf. Dagpengekommisionens hovedrapport og samlede anbefalinger, s. 35. <http://bm.dk/da/Beskaeftigelsesomraadet/Flere%20i%20arbejde/Dagpengekommision/Afrapportering.aspx>

⁷) Jf. Dagpengekommisionens hovedrapport og samlede anbefalinger, s. 34. <http://bm.dk/da/Beskaeftigelsesomraadet/Flere%20i%20arbejde/Dagpengekommision/Afrapportering.aspx>

⁸) Jf. Dagpengekommisionen: Dagpengemodellen – teknisk analyserapport, s 92- <http://bm.dk/da/Beskaeftigelsesomraadet/Flere%20i%20arbejde/Dagpengekommision/Afrapportering.aspx>

I dag og i de nærmeste år vil det faktiske udfald af dagpengesystemet altså udgøre $11.000 + 4 - 9.000$ personer – altså mellem 15 – 20.000.⁹ Hvoraf den aftalte fleksibel genoptjening som anført kun vil ”redde” mellem 2. og 3.000 eller mellem 12 og 15 %.

Det er selvfølgelig bedre end ingenting, men aftalen løser i en overskuelig fremtid således på ingen måde problemet med det løbende masseudfald af dagpengesystemet.

Man kan IKKE regne med dagpengekommisionens udfaldsprognose.

Hertil kommer, at der er grund til at være mere end skeptisk overfor de forventede positive udbudsøkonomiske effekter af dagpengereformen, som dagpengekommisionen fremlægger.

Det var også en forventning om positive udbudsøkonomiske effekter (dengang fra Arbejdsmarkedskommisionen og beskæftigelsesminister Inger Støjberg), som ledte til, at man ved dagpengereformens indgåelse i 2010 fuldstændigt fejlagtigt angav udfaldet til mellem 2 og 3.000 årligt¹⁰, hvor det altså i realiteten blev over 20.000 årligt.

Dette fejlskøn kan hurtigt gentage sig, fordi der i modsætning til udbudsøkonomernes fejlagtige opfattelse IKKE er nogen automatisk sammenhæng mellem øget arbejdskraftudbud på den ene side og øget beskæftigelse på den anden – og dagpengereformen giver KUN øget udbud af arbejdskraft.

Dagpengeaftalens føjer sig således til den række af lappeløsninger, som har været forsøgt siden dagpengereformen: Flere akutupakker, en midlertidig arbejdsmarkedsydelse samt senest en ny kontantydelse. Men grundproblemet i dagpengereformen er og bliver halveringen af dagpengeperioden og masseudfaldet løses først med sikkerhed, når dette rulles tilbage, hvilket IKKE indgår i dagpengeaftalen.

Finansiering vender den tunge ende nedad.

Hertil kommer, at der også er store problemer med finansieringen af aftalen. Der er ikke tale om, at politikerne selv påtager sig noget videre ansvar for dagpengeskandalen bortset fra sølle 300 mio. kr.¹¹ – nej, regningen sendes videre til andre dele af dagpengesystemet. De 300 mio. kr. er tilmed

⁹⁾ Kilde: Egen beregning baseret på dagpengekommisionens rapport og dagpengemodellen.

¹⁰⁾ Jf Arbejdsmarkedsudvalget 2008 – 10. L 222 svar spørgsmål 2

¹¹⁾ Jf. Aftale mellem regeringen (Venstre), Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti om et tryggere dagpengesystem, s 6.
<http://bm.dk/da/Aktuelt/Politiske%20aftaler/Tryggere%20dagpengesystem.aspx>

forsvindende lidt i forhold til, at VK - regeringen oprindeligt regnede med at spare godt 3 mio. kr. i offentligt provenu på dagpengeudgifterne.¹²

Ganske vist er dagpengekommissionens 8 karensdage i løbet af 2 år nu reduceret til 3, men det er stadig en generel reduktion af dagpengesatsen med 1 – 1½ % svarende til omkring 2500 kr. om året. En forringelse, som vender den tunge ende nedad, fordi den naturligvis vil ramme de længere ledige hårdest, som i forvejen har størst indkomsttab som følge af arbejdsløshed. Og en forringelse, som forsætter udhulingen af dagpengenes kompensationsgrad og dermed lægger pres på lønudviklingen.

Tilgængæld for de færre karensdage skal de nyuddannede i endnu højere grad end foreslået af dagpengekommissionen betale ved at dimittendsatsen sættes ned fra 82 % til 71,5 % for nyuddannede uden børn – en forringelse på 1880 kr. om måneden.¹³

En kras forringelse oveni, at nyuddannede i forvejen slås med de højeste ledighedsprocenter af alle aldersgrupper. Tilmed en forringelse som kan være med til at bane vejen for arbejdsgivernes og de borgerliges ønske om en særligt lav ”indslusningsløn” for bl.a. nyuddannede.

S har nu definitivt accepteret dagpengereformen.

Dagpengereformen blev som bekendt indgået i 2010 af VK – regeringen, DF, LA og Radikale – på forslag fra DF. S har lige siden henholdt sig til, at man stemte imod reformen, men har uanset at være i regering 2011 til 2015 ikke gjort noget for grundlæggende at ændre den igen, men har nøjedes med den ene lap efter den anden.

Uanset, at S ikke længere er i regering og Thorning er skiftet ud med Mette Frederiksen har socialdemokraterne med aftalen for nogle småforbedringer nu grundlæggende accepteret dagpengereformen og især dens altafgørende hovedforringelse: Halveringen af dagpengeperioden. Socialdemokraterne har tidligere også accepteret venstres velfærdsbesparelser i kommunerne og synes på vej til accept af borgerlige topskattelettelser. Og nu har man altså også købt dagpengereformen. Hvori består det socialdemokratiske alternativ til den borgerlige økonomiske politik efterhånden?

For fagbevægelsens vedkommende er det uforståeligt, at man gennem tilslutning til Dagpengekommissionens hovedforslag selv har accepteret både halveringen af dagpengeperioden og forringelsen af ydelsesniveauet og dermed har banet vejen for aftalens lappeløsning samt for fremtidige forringelser af dagpenge og lønninger.

¹²⁾ Kilde: Beskæftigelsesministeriet: Svar til beskæftigelsesudvalget 2014 – 15 (2. samling) Endeligt svar på spørgsmål 48.

¹³⁾ Jf. Reich, Oliver Kløvedal: Overblik – se aftalens hovedpunkter. Politiken 22.10.15

Ikke noget alternativt velfærdspolitisk flertal med DF.

En sidste ting, som aftalen har afsløret, er Dansk Folkepartis sande rolle. Før og efter valget har det været diskuteret, hvorvidt der eksisterede et alternativt velfærdspolitisk flertal til Venstre for regeringen, hvis man talte DF's stemmer med. SF satte sig før valget for at efterprøve dette, da man indgik en aftale med DF om efter valget kun at stemme for en dagpengereform, "hvis den indebar en halvering af dagpengeperioden eller det som var bedre"

Virkeligheden har vist hullheden i dette løfte fra DF. Partiet stod – da det kom til stykket – ikke fast på en halvering af genoptjeningsperioden. Og dagpengeaftalen kan med karensdage og forringelser af dimittendsatsen for ikke – forsørgere slet ikke betegnes, som noget "der er bedre". Eksemplet viser klart, at man ikke kan stole på DF's velfærdspolitiske løfter. Det er valgflask, som skal trække stemmer fra centrum – venstre. Men når det kommer til stykket vil DF altid trække til højre som det borgerlige parti, det i bund og grund er.

Det er ikke det første eksempel på DF's vindskibelighed. Forud for tilbagetrækningsreformen havde DF også lovet at bevare efterlønnen. Den blev da også formelt set bevaret, men amputeret til ukendelighed og ubrugelighed. Forsøg på aftaler med DF om "alternative velfærdspolitiske flertal" vil således alene tjene til at legitimere DF og dermed det borgerlige flertal.